

ੴ

ਗੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚਾਰ

GURBANI CONTEMPLATION

65

ਸ਼ਬਦ

SHABAD

WORDLESS-WORD

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ, ਕੇ ਵਿਰਲਾ ਬੁਝੈ

Rare is the Person who Understands *Shabad*

PART – 8

‘KHOJI’

ਭਾਗ 8

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਬਾਬਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਦਾਂ ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ' ਅਤੇ 'ਸੁਰਤਿ' ਦੀ ਬਾਬਤ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਪਰ 'ਸੁਰਤਿ' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੇ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਦ 'ਫੋਟੋ' (Photograph) ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 'ਕੈਮਰਾ' (Camera) ਦੀ 'ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ' (Vision) ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਤ (Focus) ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਦਾਲੇ ਪੁਦਾਲੇ ਦੇ ਵਾਧੂ 'ਦ੍ਰਿਸ਼' ਪਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਸਹੀ 'ਅਕਸ਼' ਫੋਟੋ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਐਨੇ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 'ਸਬਦ' ਅਥਵਾ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਤੇ ਹੀ ਇਕਾਗਰ ਯਾ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਨ ਉਤੇ 'ਸਬਦ' ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਸਾਫ (Clear) ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਆਤਮਿਕ 'ਅਕਸ਼' ਤੇ 'ਅਸਰ' ਪੈ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ—ਮਨ, ਅਥਵਾ 'ਧਿਆਨ', ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਬੇ-ਲੋੜੇ ਵਾਧੂ ਮਾਇਕੀ ਖਿਆਲ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਥਵਾ 'ਧਿਆਨ' ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਖਿਆਲਾਂ ਵਲੋਂ 'ਮੋੜ' ਕੇ, ਅਲਿਪਤ ਹੋ ਕੇ, ਇਕੇ 'ਸਬਦ' ਵਿਚ ਸੁਰਤੀ ਨੂੰ 'ਪਰਚਾਉਣਾ' ਅਤੇ 'ਲੀਨ' ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਵਲੋਂ 'ਅਲਿਪਤ' ਰਹਿਣਾ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ— ਤਾਂ ਕਿ 'ਸੁਰਤੀ'—'ਸਬਦ' ਵਿਚ ਲਾਉਣੀ ਸੌਖੀ ਹੋ ਸਕੇ।

'ਉਡਨ-ਖਟੋਲੇ' ਮਨ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌੜਨਾ ਤੇ ਇਕਾਗਰ ਕਰਨਾ, ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ' ਉਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨਾ ਅਤਿਅੰਤ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹੋ ਹੀ ਆਮ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਖਸ਼ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ, ਅਥਵਾ ਜੀਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ 'ਸਾਧ-ਸੰਗਤ' ਹੀ ਮਨ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਨ, ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਅਤਿਅੰਤ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

SHABAD Part-8

'Word-Consciousness' has been mentioned several times in *Gurbani*.

In the previous parts of this *Lekh*, the two words '*Shabad*' (word) and '*Surat*' (Consciousness) have been discussed in detail.

But to make the **subject of 'Consciousness'** even more lucid, the following examples can be helpful.

When a Photograph is taken, the Vision of the Camera **is focused** and the unnecessary 'scenes' are excluded. In this way, the photo is taken only of the required real 'reflection' of the scene.

Exactly in the same manner, the attention **must be focused** and centered only on the '*Shabad*' (word) or '*Gurmantar*', so that our mind can **experience the beautiful, clear and the real spiritual 'reflection' and 'effect' of the 'Shabad'**. In other words – it is necessary to **exclude the unnecessary superfluous materialistic thoughts** from the mind or turning the 'attention' away from the worldly thoughts and becoming detached, **it is necessary to engage the consciousness with the one 'Shabad'** and get it 'immersed' in the *Shabad*. This means that for the cultivation of 'Word-Consciousness', it is **very essential to remain detached** from the world – **so that the Consciousness can focus easily on the 'Shabad'**.

To divert the gliding or flying mind from worldly thoughts and to focus it or **to center it** on the '*Shabad*' (Word), **is an extremely difficult task**, and this is the complaint from the truth-seekers at large. Therefore, it is the company of spiritually evolved *guru*-orientated beloveds, or the company of the awakened '*Sadh Sangat*' (holy evolved souls) that **can be very helpful** in focusing the mind or in the cultivation of 'Word-consciousness'.

“ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧੂ ਉਬਰੇ, ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ ॥”
(ਪੰਨਾ—65)

“ਸਾਧ ਕੇ ਸੰਗਿ ਆਵਹਿ ਬਸਿ ਪੰਚਾ ॥

ਸਾਧ ਕੇ ਸੰਗਿ ਨ ਕਤਰੂ ਧਾਵੈ ॥

ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਅਸਥਿਤਿ ਮਨੁ ਪਾਵੈ ॥” (ਪੰਨਾ—271)

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਕਮਾਈ ॥” (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 7/6)

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਸੁਰਤੀ ॥” (,, ,, ,, 16/)

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਵਿਲੋਵੈ ॥” (,, ,, ,, 29/9)

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਮਨ ਵਸਿ ਆਇਆ ॥” (,, ,, ,, 29/9)

ਆਤਸ਼ੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ (Convex lens) ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਤੇ ਇਕਾਗਰ (Converge) ਹੋ ਕੇ, ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ‘ਗੂੜੀ ਕਿਰਨ’ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਿਰਨ (Converged dynamic beam) ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੀ ਤੀਖਣਤਾ (Intense heat) ਇਤਨੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਸਾਧਾਰਣ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ, ਧਿਆਨ ਅਥਵਾ ‘ਸੁਰਤ’ ਦੀਆਂ ‘ਕਿਰਨਾਂ’ ਤੇ ਸਹੀ ਢੁਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕਾਗਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ‘ਸ਼ਕਤੀ’ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

The more our thoughts are concentrated and condensed, the more they become powerful and dynamic, with which psychic phenomena or divine miracles are performed.

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਇਕਾਗਰ ਧਿਆਨ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ, ‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ’ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਤੀਬਰ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ‘ਮੈਲ’ ਦੀਆਂ ਤੋਹਾਂ ‘ਸੜਦੀਆਂ’ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਅੰਤਿਮ-ਕਰਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਦੇ ‘ਸ਼ੀਸ਼ੇ’ ਉਤੇ ਆਤਮਿਕ ‘ਅਕਸ਼’ ਛੇਤੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ’ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ‘ਨਾਮ’ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਗੋਬਿੰਦ ਗੱਜਦਾ’ ਹੈ।

Joining the Sadh Sangat, the Company of the Holy, and practicing the Shabad of the Guru, you shall be saved.

65

In the Company of the Holy, the five passions are brought to rest. In the Company of the Holy, the mind does not wander.

In the Company of the Holy, the mind becomes stable. In the Sadh Sangat, the consciousness of a Gurmukh gets absorbed in the Word of the Guru. 271
VBG 7/6

In the Sadh Sangat, the Shabad or Word of the Guru resides in the consciousness. VBG 16/

In the Sadh Sangat, the Shabad or Word of the Guru is churned (chanted repeatedly). VBG29/9

Meeting the Sadh Sangat, the mind comes under control. VBG 29/9

The rays of the sun passing through the convex lens converge and take the form of one powerful ‘dynamic beam’ in which the intense heat of the sun is so great that can burn through paper if it falls on it, whereas the normal rays would no effect on the paper.

This example is very relevant with regards to our thoughts, attention or the ‘rays’ of our ‘consciousness’. Just as the rays of our thoughts gather and become focused, their ‘power’ also increases.

The more our thoughts are concentrated and condensed, the more they become powerful and dynamic, with which psychic phenomena or divine miracles are performed.

Exactly in the same manner, the rays of our focused attention, through the cultivation of ‘Word-consciousness’, become intense and powerful, with which the layers of our mind’s filth burn, and our sub-consciousness becomes clean. In this way, it’s spiritual ‘reflection’ falls quickly on the ‘mirror’ of our clean mind and Guru’s grace takes place.

Thus, through the cultivation of ‘Word-Consciousness’, the illumination of ‘Naam’ takes place in our innermost consciousness and the ‘Gobind (God) thunders’.

“ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਹੁ ਸੰਤ ਮੀਤ ॥ ਸਾਵਧਾਨ ਏਕਾਗਰ ਚੀਤ ॥”
(ਪੰਨਾ—295)

“ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਮਹਾਰਸੁ ਮੀਠਾ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਚਖਿ ਜਾਪੈ ॥”
(ਪੰਨਾ—605)

“ਸਬਦੇ ਹੀ ਨਾਉ ਉਪਜੈ, ਸਬਦੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥”
(ਪੰਨਾ—644)

“ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਰਸਨ ਰਸੁ ਰਸਨਾ, ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਰਸੁ ਪੀਜੈ ॥”
(ਪੰਨਾ—1111)

“ਮਨ ਕੇ ਤਰੰਗ ਸਬਦਿ ਨਿਵਾਰੇ, ਰਸਨਾ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ॥”
(ਪੰਨਾ—1233)

“ਆਨਦ ਮੂਲੁ ਰਾਮੁ ਸਭੁ ਦੇਖਿਆ, ਗੁਰਸਬਦੀ ਗੋਵਿਦ ਗਜਿਆ ॥”
(ਪੰਨਾ—1315)

‘ਧਿਆਨ’ ਯਾ ‘ਸੁਰਤੀ’ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਲਈ

ਰੁਚੀ

ਦਿਲਚਸਪੀ

ਲਗਨ

ਮਗਨਤਾ

ਦ੍ਰਿੜਤਾ

ਉਦਮ

ਅਭਿਆਸ

ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਜਦ ਬੱਚੇ ਟੈਲੀਵੀਯਨ (T. V.) ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਲਮ (Film) ਵਿਚ ਇਤਨੇ ‘ਮਗਨ’ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਲਾ-ਪੁਦਾਲਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਆਪ ਭੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ‘ਸੁਣਦਾ’ ਯਾ ‘ਸੁਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ’। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਿਆਂ ਦੀ ‘ਸੁਰਤ’ ਟੈਲੀਵੀਯਨ (T. V.) ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੋ ਕੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ‘ਚੁਭੀ’ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ‘ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ’ ਯਾ ‘ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਡੋਰੀ’, ‘ਸੁਰਤਿ’ ਨੂੰ ‘ਸਬਦ’ ਵਿਚ ‘ਲਿਵ-ਲੀਣ’ ਕਰਨ ਲਈ, ‘ਜਾਦੂ’ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

“ਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਤਨੁ ਖਚਿ ਰਹਿਆ, ਬੀਚੁ ਨ ਰਾਈ ਹੋਤ ॥

ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਨਿ ਬੇਧਿਓ, ਬੁਝਨੁ ਸੁਰਤਿ ਸੰਜੋਗ ॥” (ਪੰਨਾ-1364)

*Sing the Praises of God, O Saints, O friends,
with total concentration and one-pointedness of mind. 295*
*The Ambrosial Nectar of the Naam, is the sweetest juice; through the Word of
the Guru's Shabad, its taste is revealed. 605*

*Through the Word of the Shabad, the Name wells up; through the Shabad,
we are united in the Lord's Union. 644*

*The Ambrosial Naam, the Name of the Lord, is the sweetest nectar of nectars.
Through the Word of the Guru's Shabad, with my tongue, I drink in this
nectar. 1111*

*Following the Guru's Teachings, the Eternal Unchanging Lord abides within
the mind; the True Word of His Bani is Ambrosial Nectar. 1233*

*I see the Lord, the Source of Bliss, everywhere; through the Word of the
Guru's Shabad, the Lord of the Universe is revealed. 1315*

For (attaining) this focus or ‘attention’ or ‘consciousness’

desire

interest

engrossment

devotion

effort

practice

are mandatory.

For example, when children watch TV they get so absorbed in the film that they forget the surroundings and **forget themselves and nothing else comes to their mind and they do not hear anything else.** In this way the children’s ‘attention’ remains absorbed in the TV and they are ‘**totally focused**’ on the film.

For the consciousness to get absorbed he ‘Shabad’ or Word, the ‘**love of one’s inner being**’ or the ‘**cord of love**’ works like magic or charm.

*My body is drenched in love and affection for the Lord; there is no distance
at all between us.*

*My mind is pierced through by the Lotus Feet of the Lord. He is realized
when one's intuitive consciousness is attuned to Him. 1364*

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਅਸਨੇਹ ਸਭ ਰੰਗ ਮਾਣਦੇ ॥
 ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਲੇਹ ਆਖਿ ਵਖਾਣਦੇ ॥” (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 19/11)
 “ਸਾਧ-ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਪਿਆਰਾ ॥” (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 29/20)

ਉਪਰਲੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ’ ਦੀ ਕਮਾਈ ਲਈ :—

ਸਾਧ ਸੰਗਤ
 ਅਲੋਪਤਾ
 ਇਕਾਗਰਤਾ
 ਮਗਨਤਾ
 ਅਭਿਆਸ
 ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ, ਅਤੇ
 ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਲੋੜ ਹੈ ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ‘ਸੰਗਤ’ ਹੀ, ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਜਾਂ ਮੁਢਲਾ ‘ਸਾਧਨ’ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ‘ਦੇਵੀ ਸੰਗਤ’ ਦੀ ਦਾਮਨਿਕ ‘ਛੋਹ’ ਦੁਆਰਾ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ‘ਆਤਮਿਕ ਗੁਣ’, ਸਹਜੇ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਆ ਵਸਦੇ ਹਨ ।

“ਮਿਲੁ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥” (ਪੰਨਾ—12)
 “ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜਿਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੋਵੇ ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ॥
 ਜਿਉ ਜਿਉ ਓਹੁ ਵਧਾਈਐ, ਤਿਉ ਤਿਉ ਹਰਿ ਸਿਉ ਰੰਗੁ ॥” (ਪੰਨਾ—71)
 “ਹਰਿ ਜਨ ਸੰਤ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥
 ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਦਸਹੁ ਮੈ ਭੁਖ ਲਗਾਈ ॥” (ਪੰਨਾ—95)
 ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਹਰਿ ਭਜਹੁ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਪਰੀਤਿ ॥
 ਨਾਨਕ ਦੁਰਮਤਿ ਛੁਟਿ ਗਈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਬਸੇ ਚੀਤਿ ॥” (ਪੰਨਾ—297)

ਇਹੋ ਜਿਹੀ ‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤ’ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੋਈ ‘ਆਤਮਿਕ-ਜੀਵਨ-ਰੋਂ’ ਵਾਲੀ ‘ਸਾਧ-ਸੰਗਤ’, ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

*With the love they cultivate in the Sadh Sangat, the company of the holy, they enjoy all delights.
 And absorbed in the love of the Shabad (Word) Consciousness, they are able to speak about it.* VBG 19/11

In the Sadh Sangat, the company of the holy, the love of the Guru Shabad arises VBG29/20

From the above discussion it is clear that **for the cultivation of ‘Word-Consciousness’** :-

*Sadh Sangat, the company of the holy
 detachment
 focusing of attention
 engrossment
 practice
 love-cord and
 Guru’s Grace*

are very necessary.

From these, the **company of spiritually evolved, guru-orientated beloveds is the first step**, because, it is through their dynamic ‘touch’ of ‘Divine Company’ that **all the remaining ‘spiritual virtues’ will automatically come to reside into the mind.**

Join the Sadh Sangat, the Company of the Holy; vibrate and meditate on the Jewel of the Naam. 12

The Supreme Lord showers His Mercy, and we find the Sadh Sangat, the Company of the Holy.

The more time we spend there, the more we come to love the Lord. 71

O servants of the Lord, O Saints, O my Siblings of Destiny, let us join together! Show me the way to my Lord God-I am so hungry for Him! 95

So, when standing up and sitting down, vibrate upon the Lord, and cherish the Sadh Sangat, the Company of the Holy.

O Nanak, evil-mindedness is eradicated, when the Supreme Lord God comes to dwell in the mind. 297

Such ‘Sadh Sangat’ with ‘spiritual life current’ threaded with ‘Word-Consciousness’ is obtained through good fortune.

“ਬਿਨੁ ਭਾਗਾ ਸਤ ਸੰਗੁ ਨ ਲਭੈ,
ਬਿਨੁ ਸੰਗਤਿ ਮੈਲੁ ਭਰੀਜੇ ਜੀਉ ॥” (ਪੰਨਾ—95)

“ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਬੇ ਕਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨਿ ਲਾਗੀ ॥
ਪਾਇ ਲਗਉ ਮੋਹਿ ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ,
ਕੋਉ ਸੰਤੁ ਮਿਲੈ ਬਡਭਾਗੀ ॥” (ਪੰਨਾ—204)

“ਪੂਰਬ ਕਰਮ ਅੰਕੁਰ ਜਬ ਪ੍ਰਗਟੇ,
ਭੋਟਿਓ ਪੁਰਖੁ ਰਸਿਕ ਬੈਰਾਗੀ ॥” (ਪੰਨਾ—204)

“ਬਿਨੁ ਭਾਗਾ ਸਤ ਸੰਗੁ ਨ ਪਾਈਐ,
ਕਰਮਿ ਮਿਲੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰੀ ॥” (ਪੰਨਾ—1172)

“ਤਾ ਕਾ ਦਰਸੁ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ ॥
ਜਾ ਕੀ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥” (ਪੰਨਾ—193)

ਵਿਗਿਆਨ (Science) ਦੀ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੀਆਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਸਥੂਲ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਸੂਖਮ ਤੱਤਾਂ (Elements) ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਸਥੂਲ ਮਾਦੀ (Matter) ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕ ਤੋਂ ਬਾਰੀਕ ਤੱਤਾਂ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਸਿਧ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਮਾਦਾ (Matter), ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਅਣੂਆਂ, ਜਿਹਾ ਕਿ—ਮੌਲੀਕਿਊਲਜ਼ (Molecules), ਐਟਮਜ਼ (Atoms), ਨਿਊਟ੍ਰੋਨਜ਼ (Neutrons), ਪ੍ਰੋਟੋਨਜ਼ (Protons) ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਜ਼ (Electrons) ਆਦਿ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਜ਼ (Electrons) ਦੀ ਸੂਖਮ ਥਰਬਰਾਹਟ (Vibration) ਜਾਂ ਹਰਕਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਦੀ ਵਸਤੂਆਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਭ ਤੋਂ ਉਪਾਜਆ ਸੂਖਮ, ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਥਰਬਰਾਹਟ ਵਾਲਾ ਕਵਾਉ (Primal Sound or Divine Music) ਜਾਂ 'ਅਨਹਦ ਸਬਦ' ਹੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ, ਪਾਲਦਾ ਤੇ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਅਨਹਦ-ਬਾਣੀ', 'ਅਨਹਦ-ਧੁਨ' ਜਾਂ 'ਅਨਹਦ-ਨਾਦ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ 'ਅਨਹਦ-ਸਬਦ' ਅਥਵਾ 'ਅਨਹਦ-ਧੁਨੀ ਸਰੀਰਕ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਤ੍ਰੈ-ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ 'ਇਲਾਹੀ ਮੰਡਲ' ਦੀ ਅਤਿ ਸੂਖਮ 'ਥਰਬਰਾਹਟ', 'ਬੋਲੀ', 'ਬਾਣੀ' ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ' ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਹੀ 'ਅਨੁਭਵ' ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨਹਦ 'ਬਾਣੀ' ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ' ਨੂੰ 'ਸੁਣਨ' ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ 'ਬਾਣੀ' ਜਾਂ 'ਸਬਦ' ਦੇ ਅਸਥੂਲ ਅਖਰੀ ਰੂਪ 'ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ' ਦਾ ਅਤੁਟ ਸਿਮਰਨ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

Without good fortune, the Sat Sangat is not found; without this Sangat, people are stained with filth and pollution. 95

The loving desire to meet my Beloved has arisen within my mind. I touch His Feet and offer my prayer to Him. If only I had the great good fortune to meet the Saint. 204

When the seed of the karma of past actions sprouted, I met the Lord; He is both the Enjoyer and the Renunciate. 204

Without good destiny, the Sat Sangat, the True Congregation, is not obtained. By the grace of one's good karma, the Lord's Name is received. 1172

By great good fortune, the Blessed Vision of His Darshan is obtained, by those who are lovingly absorbed in the Lord's Name. 193

According to scientific research, all visible **solid** things are made of the combination of tiny different **elements**. Science has proved that if **matter** is broken into smaller and smaller pieces, it can be seen that matter is made of the combination of invisible minute nuclear particles such as **molecules, atoms, neutrons, protons and electrons**. It is through the subtle **vibrations** or movement of the electrons that all the things of this world have come into existence. Exactly in the same manner, the invisible, vibrating **Primal Sound or Divine Music** is creating, nurturing and managing the whole world. In *Gurbani* it is said to be 'Unstruck-Bani' (utterance) or 'Unstruck-Sound'. This 'Unstruck-Word' or 'unstruck sound' cannot be heard with physical ears because it is the **very subtle 'vibration', language, utterance, or Shabad** (word) of the 'Divine Realm' which is **beyond the worldly tri-attributive realm**. It can **only be heard through 'intuition'** in the innermost consciousness. To hear this 'Unstruck Utterance' or '*Shabad*', we have first to do continuous meditation-practice of the **concrete word-form 'Gurmantar** of Bani or '*Shabad*'.

ਲਗਾਤਾਰ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸੂਖਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ—ਮਨ, ਤਨ, ਬਾਹੀ—ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਵਿਚ ਧਸਦਾ, ਵਸਦਾ, ਰਸਦਾ ਹੋਇਆ 'ਅਖਰਹੀਣ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ' ਦੇ 'ਅਖਰ' 'ਖਿਰ' ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਸੂਖਮ-ਸਰੂਪ 'ਸਬਦ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦੁਆਰਾ ਅੰਤ੍ਰ ਆਤਮੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਕੇ 'ਪਰਗਟ ਪਹਾਰੇ ਜਾਪਦਾ' ਅਥਵਾ 'ਗੱਜਦਾ' ਹੈ।

“ਜਹਾ ਬੋਲ ਤਹ ਅਛਰ ਆਵਾ ॥ ਜਹ ਅਬੋਲ ਤਹ ਮਨੁ ਨ ਰਹਾਵਾ ॥
ਬੋਲ ਅਬੋਲ ਮਧਿ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ਜਸ ਓਹੁ ਹੈ ਤਸ ਲਖੈ ਨ ਕੋਈ ॥”
(ਪੰਨਾ—340)

ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 'ਪਿ-ਆ-ਰ' (LOVE) ਕਿਸੇ 'ਖਿਚ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ 'ਅਖਰੀ' ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਹ 'ਖਿਚ' ਅਥਵਾ 'ਪਿਆਰ-ਭਾਵਨਾ' ਦੀ 'ਹੋਂਦ' ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਪਿ-ਆ-ਰ' ਦੇ ਅਖਰਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਖਰਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਭੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ' ਦਾ ਰੰਗ, ਰਸ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ 'ਅੱਖਰ' ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਨਿਰਜੀਵ ਅਤੇ ਬਿਨਸਨਹਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਅਖਰਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਗੁਪਤ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ' ਹੀ ਅਸਲੀ ਵਸਤੂ ਅਥਵਾ 'ਪ੍ਰੇਮ ਪਦਾਰਥ' ਹੈ। ਜੇ ਸਿਰਫ 'ਅਨੁਭਵ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ 'ਮਾਣੀ' ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 'ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ' ਦਾ 'ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ' ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਣਾ ਹੀ, ਪਿਆਰ ਦੀ ਗੁਪਤ 'ਬੋਲੀ' ਹੈ—'ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ' ਹੈ, ਜੋ 'ਅਨੁਭਵੀ ਸੁਰਤ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਜਾਣੀ, ਬੁਝੀ ਅਤੇ ਮਾਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਬਾਣੀ', 'ਸਬਦ'—ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਸੂਖਮ ਰੂਪ 'ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵਨਾ' ਦਾ 'ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ' ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਗਟ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਗੱਜਦਾ' ਹੈ।

'ਸਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ' ਦਾ 'ਸਿਮਰਨ' ਦਾ ਇਹ ਮੁਢਲਾ 'ਸਾਧਨ', ਸਾਡੀ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਤਾਂਈ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ-ਲਿਵ' ਦੀ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮਿਕ 'ਖੇਲ' ਹੋਰਵੇਂ ਹੈ ਜੋ :—

ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਹੈ।
ਸਮਝਨ-ਸਮਝਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।
ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ।
ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।
ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।
ਬਾਹਰ ਮੁਖੀ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਹੈ।

Doing continuous meditation, this *Gurmantar* becomes abstract and as it penetrates, resides, permeates in our mind, body, intellect and sub conscious, it becomes 'wordless'. In this way the 'letters' of the '*Gurmantar*' or '*Shabad*' scatter and disperse. The real subtle form of the '*Shabad*' or '*Naam*' illuminating the innermost consciousness, is 'revealed in glory throughout the world or He 'Thunders'.

*Wherever there is speech, there are letters.
Where there is no speech, there, the mind rests on nothing.
He is in both speech and silence.
No one can know Him as He is.*

As an illustration, 'love' is the 'word' symbol of the desire of some 'pull'. This 'pull' or the existence of 'Love-Desire' is not dependent on these letters 'l-o-v-e'. Even without the letters, expression of love is possible, and the love, relish of 'one's inner being' can be enjoyed. These 'letters' on their own are 'life-less' and are destructible, but the secret love of one's inner self, hidden behind these letters, is indeed the real thing or 'love-material' which can be 'enjoyed' only through 'intuition'. The manifestation of the 'love of one's inner self' and the enjoyment of it is in fact the secret 'language' of love – it is the 'silent-love, which can be known, unraveled and enjoyed through 'Intuitive Consciousness'.

Similarly, '*Bani*', or '*Shabad*' – through its real subtle form, the 'faith-filled love' or 'silent-love', illuminates and manifests itself and 'thunders'.

This first 'step' in the 'cultivation of *Shabad* or Word' or 'Simran' is limited up to our physical, mental and intellectual capabilities. Beyond this, the play of the innate self's 'Word-consciousness connection' is different: -

It is beyond learning and teaching.
It is beyond understanding and making it understood.
It is beyond the reach of the intellect.
It is beyond rites and ritual.
It is beyond *trigun* (three worldly operatives *rajo, sato, tamo*).
It is distinct from the external (institutional) religions.

ਗਿਆਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ।
ਫਿਲੋਸੋਫੀ ਦੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ।

ਜਦੋਂ, 'ਸ਼ਬਦ' ਅਥਵਾ 'ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਅਥਵਾ 'ਸਿਮਰਨ' ਕਰਕੇ ਮਨ ਦਾ 'ਰੁੱਖ' ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ 'ਉਨ-ਮਨ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ 'ਉਨ-ਮਨ' ਉਤੇ 'ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮਾ' ਦਾ 'ਅਕਸ਼' ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹੋ ਕਿ 'ਆਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦੀ 'ਛੋਹ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਇਸ ਆਤਮਿਕ 'ਅਕਸ਼' ਜਾਂ 'ਛੋਹ' ਦੀ 'ਪਾਰਸ-ਕਲਾ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਵਿਚ, 'ਅਕਿਰਖਨ ਸ਼ਕਤੀ' ਅਥਵਾ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਖਿਚ' ਹੈ । ਇਸ 'ਆਤਮਿਕ-ਪ੍ਰੀਤ-ਖਿਚ' ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਾਡਾ 'ਮਨ' 'ਮਾਇਕੀ-ਖਿਚ' (Worldly gravity) ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਤੇ 'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ' ਵਿਚ ਕਦਾਚਿਤ 'ਲੀਣ' ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਇਹ ਆਤਮਿਕ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਖਿਚ' ਹੀ, ਸਾਡੀ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ, ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੇ 'ਜਾਦੂ' ਵਿਚੋਂ, ਖਿਚ ਕੇ ਕਢ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸੁਰਤ' ਦੀ ਤਾਰ 'ਆਤਮਾ' ਵਲ ਖਿਚੀਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

‘ਤੋਰੀ ਨ ਤੁਟੈ ਛੋਰੀ ਨ ਛੂਟੈ ਐਸੀ ਮਾਧੋ ਖਿਚ ਤਨੀ ॥’ (ਪੰਨਾ—827)

ਆਤਮਿਕ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਡੋਰੀ' ਦੀ ਖਿਚ ਖਾ ਕੇ, 'ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੇਪਨਾ' ਵਿਚ 'ਬਿਸਮ' ਹੋਣਾ ਹੀ, ਰੂਹ ਦਾ 'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ' ਵਿਚ ਲਿਵ-ਲੀਣ ਹੋਣਾ ਹੈ ।

ਪਹਿਲੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ, ਜਦ ਸਾਡਾ ਮਨ ਇਕਾਗਰ ਹੋ ਕੇ, 'ਸ਼ਬਦ' ਜਾਂ 'ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ' ਦੀ ਕਮਾਈ, ਅਥਵਾ 'ਸਿਮਰਨ' ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ 'ਧਿਆਨ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਜਦ ਸਾਡੇ 'ਮਨ' ਦਾ 'ਰੁੱਖ' ਬਦਲ ਕੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 'ਆਤਮਾ' ਨੂੰ 'ਪਰਸਦਾ' ਹੈ ਜਾਂ 'ਛੋਹਦਾ' ਹੈ—ਤਾਂ 'ਨਾਮ' ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ ਨਾਲ, ਸਾਡਾ ਮਨ, ਆਤਮਾ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਿਆਈਆਂ ਵਿਚ 'ਖਿਚੀਂਦਾ' ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡਾ 'ਧਿਆਨ', ਬਦਲ ਕੇ ਸੂਖਮ 'ਅਨੁਭਵੀ-ਸੁਰਤ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ 'ਸੁਰਤ'—'ਸ਼ਬਦ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦੇ ਮਹਾਰਸ ਵਿਚ 'ਖੁਭ' ਜਾਵੇ ਅਥਵਾ 'ਲੀਣ' ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ

‘ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤਿ-ਲਿਵ’

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸੁਰਤਿ ਸ਼ਬਦੁ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਜਾਗੀ, ਅਮਿਉ ਝੋਲਿ ਝੋਲਿ ਪੀਜਾ ਹੇ ॥
(ਪੰਨਾ—1074)

It is outside the sphere of religion.
It is beyond any philosophical debates.

When the 'direction' of the mind becomes inward after the cultivation of 'Shabad' (Word) or 'Gurmantar' after meditation, it becomes sublime. The reflection of the innermost consciousness falls on the sublime mind, or you can say that there is the shine of 'Divine Illumination' or that there is the 'touch' of 'Naam'.

In this Divine 'reflection' or in the 'touchstone's' power of 'touch' or in 'Naam', there is the 'pulling power' or 'love-pull'. Without this 'Divine- love-pull', our mind cannot come out of worldly gravity and can never be absorbed into 'Word-Consciousness'. It is this Divine 'love-pull' which can pull and take out our consciousness from the 'charm' of the doubt-fallacy of the materialistic realm.

In this way the wire of 'consciousness' is pulled towards the soul.

Cutting it, it does not break, and releasing it, it does not let go. Such is the string the Lord has tied me with.

827

Experiencing the pull of the Divine 'love-cord', in the 'love of one's inner self' and becoming 'amazed' is the soul's absorption into 'word-consciousness'.

In the first stage, our mind becoming focused, cultivates the 'Shabad'(Word) or 'Gurmantar' or does 'Simran meditation'. This stage is called 'attention'.

When the 'direction' of the 'mind' changes and becomes inward then it touches the 'soul' or comes into contact with it – then with the love-cord of 'Naam', our mind is 'pulled' into the depths of the soul. Thus our 'attention' changes and becomes subtle 'intuitional – consciousness'

Thus, when the 'consciousness' sinks into the great relish of the 'Shabad' or 'Naam' or becomes 'absorbed', then it is said to be 'Consciousness attuned to word'

*Awareness of the Word of the Shabad has awakened within my heart.
Shaking it and vibrating it, I drink in the Ambrosial Nectar.*

1074

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਪਿਰਮ ਰਸੁ, ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ਕਥੀ ਨ ਜਾਈ ॥

(ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 16/10)

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ, ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਹਜ ਬਿਲਾਸੀ ॥

(ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 15/21)

ਸਾਰਿਆਂ ਜੀਵਾਂ ਅੰਦਰ 'ਆਤਮਾ' ਤਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੈ ।

'ਸੁਰਤ' ਦੇ 'ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮਾ' ਵਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਖੇਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹੇਠਲਾ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ : —

ਜੇਕਰ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ 'ਸੂਈਆਂ' ਦੇ ਉਤੇ ਦੀ 'ਚੁੰਬਕ' ਫੇਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ : —

ਕੋਈ ਸੂਈ ਬੁੜਕ ਨਾਲ ਚਿਮੜ ਜਾਵੇਗੀ

.. .. ਲਟਕਣ ਲਗ ਜਾਵੇਗੀ

.. .. ਉਤਾਹਾਂ ਉਠ ਕੇ ਫਿਰ ਡਿਗ ਪਵੇਗੀ

.. .. ਪਈ ਹੋਈ ਹਿਲੇਗੀ

.. .. ਹਿਲਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

'ਚੁੰਬਕ' ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਕੋ ਜੇਹੀ 'ਅਕਿਰਖਨ ਸ਼ਕਤੀ' ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੂਈਆਂ ਉਤੇ ਅਡ-ਅਡ 'ਅਸਰ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਈਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਦਰਜੇ ਦਾ 'ਜੰਗ' ਲਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ—ਸੂਈਆਂ ਆਪਣੇ 'ਜੰਗ' ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਚੁੰਬਕ ਦੀ 'ਖਿਚ' ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਹੜੀ ਸੂਈ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਫੌਰਨ ਚੁੰਬਕ ਨੂੰ ਆ ਚਿਮੜਦੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਸੂਈ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਜੰਗ ਲਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਹਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ । ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਸੂਈ 'ਜੰਗ' ਨਾਲ ਮਨੁੱਰ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਉਤੇ ਚੁੰਬਕ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹ 'ਟਸ ਤੋਂ ਮਸ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਇਸ ਵਿਚ 'ਚੁੰਬਕ' ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਮੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ 'ਜੰਗ' ਦਾ ਹੀ ਨੁਕਸ ਹੈ ।

ਤਨੁ ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਾਟੀ ਭਇਆ

ਮਨੁ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਮਨੁਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ—19)

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਕ ਸਾਰ ਆਤਮਿਕ 'ਚੁੰਬਕ ਸ਼ਕਤੀ' ਅਥਵਾ 'ਖਿਚ' ਹੈ, ਪਰ ਮਨ ਦੀ 'ਮੈਲ' ਦੇ ਦਰਜੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੀ ਜੀਵ, ਆਤਮਿਕ 'ਖਿਚ' ਖਾਂਦਾ ਹੈ ।

The consciousness of Gurmukhs that remain merged in the Word and the story of their love is beyond words. VBG 16/10

Gurmukhs living in the world, through the company of saints keep the consciousness attuned to the word and move around in equipoise. VBG 15/21

There is only one 'Soul' residing in all creatures.

The illustration given below can be helpful in **understanding the Divine play of 'consciousness'** being pulled towards the 'innermost consciousness':

If needles of iron are stroked continuously by a magnet then:

some needles will spring up and cling to the magnet.

some needles will swing from the magnet.

some needles will rise up and fall again.

some needles will move while lying down.

some needles will not move at all.

The '**pulling power**' in the '**magnet**' is working in a uniform way but it has a different '**effect**' on the needles because they have **different degrees of 'rust'** on them.

In other words – **the needles that get attracted towards the magnet according to the amount of rust** on them and get affected accordingly. The needle, which is very clean, gets stuck to the magnet at once. The needle which has little rust moves, but it is not able to jump up. But the needle, which has become dross (covered completely with rust), does not have any effect of the magnet and remains still. In this case there is **no defect in the magnet; on the contrary it is the fault of the 'rust'**.

The body is burnt to ashes;

by its love of Maya, the mind is rusted through.

Exactly in the same manner, the soul has consistent **Divine 'magnetic power'** or '**pull**' but man experiences the **Divine 'pull'** according to the degree of the '**filth**' in the mind.

ਜਦ ਤਾਂਈ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਬਿਠਤੀ ਅਥਵਾ 'ਧਿਆਨ' ਮਾਇਆ ਵਿਚ

ਖੱਚਤ ਹੈ

ਗਲਤਾਨ ਹੈ

ਗਵਾਚੀ ਹੈ

ਰਬ ਤੋਂ ਭੁਲੀ ਹੈ

ਰਬ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੈ,

ਤਦ ਤਾਂਈ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ 'ਸੁੱਤੀ ਪਈ' ਹੈ, ਅਥਵਾ 'ਮੁਰਦੀ' ਹੈ—ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦਾ 'ਗਿਆਨ' ਯਾ 'ਯਕੀਨ' ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਹ 'ਸੁਰਤੀ', ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਜਾਗੋਗੀ ਜਦ 'ਆਤਮ-ਜੀਵਨ' ਦੀ ਛੋਹ ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ' ਦਾ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ 'ਸੁਰਤ'—ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ 'ਸਬਦ', ਵਿਚ 'ਲੀਨ' ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ 'ਜੀਵ' ਦਾ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ 'ਸੰਬੰਧ' ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਦਾਲੇ-ਪੁਦਾਲੇ ਦੀ 'ਸੋਝੀ' ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਏਥੋਂ ਤਾਂਈ ਕਿ ਜਗਿਆਸੂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਭੀ 'ਬੇ-ਸੁੱਧ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਥਵਾ 'ਬਿ-ਦੇਹ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਜੀਵ' ਦੀ, ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਸਰੀਰ ਦੀ ਚੇਤਨਤਾ ਤੋਂ 'ਬੇ-ਸੁਧ' ਹੋ ਕੇ 'ਮਾਨਸਿਕ-ਮੌਤ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਰ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਸਲੀ ਦੇਵੀ ਸਰੂਪ 'ਸਬਦ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦੇ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਮੰਡਲ ਵਿਚ' ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਹੀ, ਜੀਵ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਘਰ 'ਨਵਾਂ ਜਨਮ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਜੀਵ ਦਾ ਸੰਸਾਰਕ 'ਆਵਾ-ਗਵਨ' ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ 'ਸਬਦ' ਵਿਚ 'ਲਿਵ-ਲੀਨ' ਹੋਣ ਤੇ ਹੀ ਜੀਵ ਦੀ 'ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਜੀਵਤੁ ਮਰੈ', ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਗੁਰਸਬਦ' ਦੇ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ-ਮੰਡਲ' ਵਿਚ 'ਨਵਾਂ ਆਤਮਿਕ ਜਨਮ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ' ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

“ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਜੀਵਤੁ ਮਰੈ, ਹਰਿ ਨਾਮ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥”

(ਪੰਨਾ—33)

“ਸਬਦਿ ਮਰੈ ਫਿਰਿ ਮਰਣ ਹੋਇ ॥ ਬਿਨੁ ਮੁਏ ਕਿਉ ਪੂਰਾ ਹੋਇ ॥”

(ਪੰਨਾ—153)

As long as the inclination of our mind or 'attention' (under the influence of) materialism is

engrossed

absorbed

lost

forgetful of God

turning away from God

until then our consciousness is 'asleep' or 'dead' – because in the doubt-fallacy of materialism, we do not acquire the 'knowledge' of the Divine realm or have no trust in it.

This 'consciousness' will only wake up when the 'touch' of 'spiritual-life' or the 'illumination' of 'Shabad' or Word takes place in the innermost consciousness.

As the 'consciousness' continues to get absorbed in the 'Shabad' (or Word) in the inner most consciousness, so does a person's association with the external world. It gets less and less, and he loses the 'awareness' of his surroundings so much so that the truth-seeker becomes 'unconscious' of his physical self or becomes unaware of body. Thus man, becoming unconscious of his awareness, experiences the 'mental-death' of his physical body which is made of five elements.

But on the other hand, entering the real Divine form 'Shabad' (Word) or the illuminated realm of 'Naam', the human takes a 'new birth' in Satguru's house and the 'coming and going' (transmigration) in this world ends.

In other words, it is after absorption in 'Shabad' in the innermost consciousness, that man acquires the stage of 'one who under Guru's instruction dies while yet alive' and takes 'new spiritual birth' in the illuminated-like realm of 'Gur Shabad' (or Guru's word) and obtains 'Spiritual-life'.

Through the Word of the Guru's Shabad, remain dead while yet alive, and the Name of the Lord shall come to dwell within the mind.

33

One who dies in the Word of the Shabad, shall never again have to die.

Without such a death, how can one attain perfection?

153

“ਸਬਦਿ ਮਰੈ ਤਿਸੁ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸਾ ॥
ਆਵੈ ਨ ਜਾਵੈ ਚੂਕੈ ਆਸਾ ॥” (ਪੰਨਾ—224)
“ਸਬਦਿ ਮਰੈ ਸਹਿਲਾ ਜੀਵੈ ਸੋਇ ॥” (ਪੰਨਾ—1344)
“ਸਬਦਿ ਮਰੈ ਤਾਂ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਸੂਝੈ ਅਨਦਿਨੁ ਏਕੋ ਜਾਣੈ ॥”
(ਪੰਨਾ—1234)
“ਸਬਦਿ ਮਰਹੁ ਫਿਰਿ ਜੀਵਹੁ ਸਦਹੀ ਤਾ ਫਿਰਿ ਮਰਣੁ ਨ ਹੋਈ ॥”
(ਪੰਨਾ—604)
“ਸਬਦਿ ਮਰਹਿ ਫਿਰਿ ਨ ਮਰਹਿ, ਤਾ ਸੇਵਾ ਪਵੈ ਸਭ ਥਾਇ ॥”
(ਪੰਨਾ—649)

ਉਪਰਲੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ ਤੇ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ :—

‘ਪਰਮਾਰਥ’ ਦਾ ਆਰੰਭ ‘ਸਾਧ-ਸੰਗਤ’ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

‘ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ’ ਲਈ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਅਟੱਟ ਸਿਮਰਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

ਸਿਮਰਨ—‘ਧਿਆਨ’ ਅਤੇ ‘ਭਾਵਨਾ’ ਨਾਲ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ‘ਧਿਆਨ’ ਦੁਆਰਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਅਖਰ ‘ਸੂਖਮ’ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ‘ਸੂਖਮ’ ਹੋ ਕੇ—ਇਸ ਦੇ ਅਖਰ ‘ਖਿਰਦੇ’ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਇਹ ਅਖਰ ‘ਖਿਰ’ ਕੇ—‘ਭਾਵਨਾ ਸਰੂਪ’ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

‘ਭਾਵਨਾ’ ਦੁਆਰਾ ‘ਉਨਮਨ’ ਉਤੇ ਇਲਾਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ

ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਇਲਾਹੀ ਕਿਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮਿਕ ‘ਛੋਹ’ ਅਥਵਾ ਆਤਮਿਕ ‘ਪਾਰਸ

ਕਲਾ’ ਵਰਤਦੀ ਹੈ ।

ਆਤਮਿਕ ‘ਛੋਹ’ ਦੁਆਰਾ ‘ਰੂਹ’ ਨੂੰ ਅੰਤ੍ਰ ਆਤਮੇ ‘ਖਿੱਚ’ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ।

ਇਸ ‘ਆਤਮਿਕ ਖਿੱਚ’ ਦੁਆਰਾ ‘ਧਿਆਨ’—‘ਸੁਰਤੀ’ ਵਿਚ ਬਦਲ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

‘ਸੁਰਤੀ’, ਸੂਖਮ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ‘ਡੋਰੀ’, ਅਥਵਾ ‘ਧੁਨੀ’ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ।

“ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ ॥” (ਪੰਨਾ—943)

‘ਸ਼ਬਦ’ ਯਾ ‘ਨਾਮ’ ਦੀ ‘ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ’ ਨਾਲ ‘ਸੁਰਤੀ-ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ

ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਵਲ ‘ਖਿੱਚੀ’ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

*One who dies in the Shabad abides in his own home within.
He does not come or go in reincarnation, and his hopes are subdued.* 224

When one dies in the Word of the Shabad, he lives in peace. 1344

*The whole world is contained in the One Lord. How rare are those who
understand the One Lord.* 1234

*Dying in the Word of the Shabad, you shall live forever, and you shall never
die again.* 604

*One who dies in the Word of the Shabad shall never have to die again; his
service is totally approved.* 649

The above discussion can be summarized as follows: -

The ‘spiritual path’ **begins** in the *Sadh Sangat* (the company of the holy).

For ‘**spiritual life**’ continuous repetition *Simran* of *Gurmantar* (*Waheguru*) is a **must**. *Simran* (or contemplation) can be successful with (focused) ‘**attention**’ and **faith-filled** ‘**yearning**’.

As *Simran* or contemplation is done with concentration the

letters of Gurmantar continue to become ‘subtle’ and abstract. *Gurmantar* becomes subtle-abstract, its **letters disperse** and disappear. Upon ‘**dispersing**’ and disappearing, **they change into a faith-filled yearning form**.

Through faith-filled yearning the **rays of spiritual blessings fall upon the sublime mind**.

Through the spiritual rays **Divine ‘touch’ or the power of Divine ‘touchstone’ takes place**.

Through Divine ‘touch’ the ‘**soul**’ experiences a ‘**pull**’ in the innate self.

Through ‘Divine pull’ ‘**attention**’ **changes into ‘consciousness’**.

The ‘**consciousness**’ **captures the subtle and abstract cord** of the *Shabad* or ‘sound vibrations’

The Shabad is the Guru, upon whom I lovingly focus my consciousness; I am the chaylaa, the disciple. 943

With the ‘love-cord’ of ‘*Shabad*’ or ‘*Naam*’ the consciousness is spontaneously pulled towards the innate self within.

‘ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ’ ਵਿਚ ‘ਬਿਸਮਾਦਤ’ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ—
‘ਲਿਵ’ ਹੈ ।

‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤ’ ਵਿਚ ‘ਲਿਵ-ਲੀਨ’ ਹੋਣਾ ਹੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ
‘ਮੰਚਿਲ’ ਹੈ ।

ਇਹ ਸਬਦ-ਸੁਰਤ, ‘ਲਿਵ-ਲੀਨ’ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੁਰਤ ਦੀ ਗੁਪਤ, ਅਨੁਭਵੀ
‘ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ’ ਦੀ ਖੋਲ ਹੈ ।

ਇਹ ਨਿਰੋਲ ‘ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ’ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹ ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਡੀ ਬੁੱਧੀ, ਗਿਆਨ, ਧਿਆਨ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਅਤੇ ਡਿੰਨਾਂ
ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ।

ਇਸ ਗੁਪਤ ‘ਪ੍ਰਿਮ-ਖੋਲ’ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਅਨੁਭਵ
ਦੁਆਰਾ ‘ਬੁਝ’ ਤੇ ‘ਮਾਣ’ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਕਿਸੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ
ਹੈ :—

Fasten this ONE WORD to your heart.

*Let the WORD go with you in your work and daily
routine.*

The WORD will keep your spirits awake.

*In case of doubt, temptation or problem—solve it with
this ONE WORD.*

Repeat the WORD until :—

*it penetrates your body,
it infiltrates your mind,
it permeates through your heart and soul,
your ‘self’ is ‘possessed’ by it,
you ‘hear’ it with your heart and soul,
‘feel’ it in your intuition,
enjoy its bliss and joy in your very ‘being’,
‘bask’ in the cosy warmth of its “sunshine”,
get lost in its glory,*

and... ..

Becoming ‘ecstatic’ in the ‘love of one’s inner self’ is indeed
‘absorbing the consciousness into the *Shabad* (or Word).

Being immersed in ‘Word-Consciousness’ is indeed the **spiritual**
‘destination’.

Becoming absorbed in ‘Word-Consciousness’ is also the **play of the**
secret intuitional ‘silent-love’ of consciousness.

This is the **Divine gift** of pure Guru’s Grace.

All this is **beyond** our intellect, knowledge, attention, **rites-rituals** and
the *trigun* (the three worldly attributes – *rajo, sato, tamo*).

Only the spiritually elevated *Guru-orientated* beloveds can ‘discover’
and ‘enjoy’ this secret ‘love-play’ through intuition.

Some *Guru-orientated* beloved has explained this subject in English as
follows: -

Fasten this ONE WORD to your heart.

Let the WORD go with you in your work and daily routine.

The WORD will keep your spirits awake.

In case of doubt, temptation or problem, solve it with this ONE WORD.

Repeat the WORD until: -

*it penetrates your body,
it infiltrates your mind,
it permeates through your heart and soul,
your ‘self’ is ‘possessed’ by it,
you ‘hear’ it with your heart and soul,
‘feel’ it in your Intuition,
enjoy its bliss and joy in your very ‘being’,
‘bask’ in the cosy warmth of its “sunshine”,
get lost in its glory,*

and...

and your 'whole being' gradually becomes 'embodiment' of this ONE WORD.

ਇਸ ਦਾ ਉੱਲਥਾ ਇਉਂ ਹੈ ।

ਇਸ ਇਕ 'ਅੱਖਰ' ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲਓ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਤ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਜਾਂ ਵਿਚ ਨਾਲ ਨਾਲ 'ਰੱਖੋ' ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ 'ਚਾਲ' ਲਵੋ । ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕਾ, ਸੰਕਲਪ-ਵਿਕਲਪ ਯਾ ਸਮਸਿਆ ਆਵੇ ਤਾਂ ਇਸੇ 'ਇਕ ਅੱਖਰ' ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦਾ 'ਹੱਲ' ਲੱਭੋ । ਇਸ ਇਕ ਅੱਖਰ ਦਾ ਇਤਨਾ ਰਟਨ-ਜਾਪ-ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਤਨ-ਮਨ, ਹਿਰਦੇ, ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਵਿਚ ਇਹ ਅੱਖਰ, ਅਥਵਾ 'ਮੰਤਰ' 'ਧਸ', 'ਵਸ', 'ਰਸ' ਜਾਵੇ, ਤੇ ਇਹ ਮੰਤਰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚ 'ਸੁਣਨ' ਲੱਗ ਜਾਵੇ । ਤੁਹਾਡਾ 'ਆਪਾ' ਜਾਂ 'ਹੋਂਦ' ਹੀ ਇਸ ਮੰਤਰ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਵੇ । ਅਥਵਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ 'ਮੰਤ੍ਰ' ਦਾ 'ਰੂਪ' ਬਣ ਜਾਵੋ ।

ਕਬੀਰ ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਤੂੰ ਹੂਆ, ਮੁਝ ਮਹਿ ਰਹਾ ਨ ਹੂ ।

ਜਬ ਆਪਾ ਪਰ ਕਾ ਮਿਟਿ ਗਇਆ, ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਤੂ ॥

(ਪੰਨਾ—1375)

ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਨ ਵਾਲਿਆਂ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਧਾਰਮਿਕ 'ਸੋਝ', 'ਭੁਲੇਖੇ', ਉਤਾਰਾਈਆਂ, ਰੜਾਈਆਂ, ਅਉਕੜਾਂ, ਮੁਖਾਲਫਤਾਂ ਵਿਚਦੀ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਜੀਵ, ਤ੍ਰੈ-ਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ

ਬਿਆਲ

ਸੋਚਨੀ

ਨਿਸਚੇ

ਕਰਮ

ਧਰਮ

ਜੀਵਨ ਸੇਧ

ਜੀਵਨ

'ਇਕ ਪੱਖੀ'

ਅਧੂਰਾ

and your 'whole being gradually becomes 'embodiment' of this ONE WORD.

This can be translated as follows:

Imbibe this one Word in your heart, keep it with you in your daily routine and make it part of your life. If you face any doubt, difficulty or problem then solve it with this one Word. Repeat, do Simran of this one Word, or *Mantra* so much, that it penetrates, resides and absorbs in your mind, body, heart and sub-consciousness and this *Mantra* is heard in your intuition. Your own -self or existence merges into this *Mantra*, or you yourself become the *Mantra* form.

Kabeer, repeating, "You, you", I have become like You. Nothing of me remains in myself

When the difference between myself and others is removed, then wherever I look, I see only You 1375

The truth-seekers who follow the spiritual path have to go through various religious 'bends', 'doubts', ups and downs, obstacles and oppositions.

Man passes through the doubt-fallacy of *trigun* materialism. For this reason, his worldly and religious

thoughts

reasoning

faith

action

religious discipline

life's goal

life

can be -

'one sided'

Incomplete

2. 'ਹਉਮੈ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।
3. ਉਦਮ ਯਾ 'ਹਠ' ਨਾਲ ਸਿਮਰਨ ਕਰੀਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ (Automatic) ਚਲਦਾ ਹੈ।
4. 'ਮਨ', ਮਲੋ-ਮਲੀ ਬਾਹਰ ਭੱਜਦਾ ਹੈ। 'ਸੁਰਤੀ' ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮਾ ਵਲ 'ਖਿਚੀ'ਦੀ ਹੈ।
5. ਰੁਖਾ-ਸੁਖਾ, ਫੌਕਾ 'ਤਰਲਾ' ਅਥਵਾ 'ਅਲੂਣੀ ਸਿਲ ਚਟਣੀ' ਹੈ। ਗੁਰੂ, 'ਸਾਕੀ' ਹੋ ਕੇ 'ਪ੍ਰਿਮ-ਪਿਆਲਾ' ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।
6. ਬਾਹਰਮੁਖੀ 'ਧਰਮ' ਹੈ। ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ 'ਖੇਲ-ਨਿਰਾਲੀ' ਹੈ।
7. ਭਰਮ ਭੁਲਾਵੇ ਦਾ 'ਹਨੇਰ' ਹੈ। ਆਤਮਿਕ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਹੈ।
8. 'ਕਬਹੂ ਜੀਅੜਾ ਉੱਭਿ ਚੜ੍ਹਤੁ ਹੈ— ਕਬਹੂ ਜਾਇ ਪਇਆਲੇ' ॥ ਕਿਸੇ ਅਕਹਿ ਪ੍ਰਿਮ ਸਵੈਪਨਾ ਦੇ ਗਿੜਾਉਂ ਅਥਵਾ 'ਸਹਿਜ' ਦੀ 'ਮੌਜ' ਹੈ।
9. ਕਰਮ ਧਰਮ ਹੈ। 'ਪ੍ਰਿਮ ਸਵੈਪਨਾ' ਦੇ ਆਕਾਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਹਨ।
10. 'ਜਨਮ-ਮਰਨ' ਵਿਚ ਹੈ। ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ 'ਨਵਾਂ-ਜੀਵਨ' ਹੈ।
11. ਮਾਨਸਿਕ 'ਧਿਆਨ' ਹੈ। ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ 'ਸੁਰਤ' ਹੈ।
12. ਪਰਮਾਰਥਕ 'ਪੰਥ' ਹੈ। ਆਤਮਿਕ 'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਹੈ।
13. ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਮਾਨਸਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ। ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ 'ਬਿਸਮਾਦੀ-ਖੇਲ' ਹੈ।
14. ਦੁਖ-ਸੁਖ ਹੈ। 'ਸਦਾ ਅਨੰਦ' ਹੈ।
15. 'ਦੂਜਾ ਭਾਉ' ਹੈ। ਆਪੇ-ਆਪ' ਹੈ।
16. 'ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਕਲਾਂ' ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਦਾ 'ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾਂ' ਹੈ।
17. ਧਾਰਮਿਕ 'ਅਭਿਮਾਨ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਮੁਝ ਮੇਂ ਰਹਾ ਨ ਹੂੰ" ਹੈ।
18. ਧਾਰਮਿਕ 'ਤੁਅੱਸਬ' ਤੇ ਨਫਰਤ ਹੈ। 'ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿਆਈ' ਹੈ।
19. 'ਹਮ ਕੀਆ ਹਮ ਕਰਹਿਗੇ' "ਨਾ ਹਮ ਕੀਆ ਨ ਕਰਹਿਗੇ ਨਾ ਕਰਿ ਸਕੈ ਸਰੀਰ ॥"

ਗੁਰਮਤਿ ਵਾਲੀ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ-ਲਿਵ' ਦੀ 'ਸਹਜ-ਸਮਾਧਿ'—ਜੋਗੀਆਂ ਵਾਲੀ 'ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧਿ' ਤੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ 'ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧਿ', ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੁਕਤੇ ਉਤੇ ਮਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬੇਸੁਧ ਹੋਣਾ, ਹੈ।

2	is in the circle of 'egotism'	is Guru's gift
3	meditation is done with effort or determination	is automatic
4	the mind inevitably runs outward	the consciousness spontaneously gets pulled towards the innate Self within
5	the effort is plain and insipid or (it's like) 'licking a stone'	<i>Guru</i> the beloved offers the 'cup of love' .
6	is external religion	is the ' distinct-play ' of the spiritual realm
7	is the darkness of 'doubt-fallacy'	is spiritual illumination
8	'At times the mind soars. at other times is plummets into the nether regions'	is in the wheel of some indescribable 'love of the inner self' or is the ' comfort ' of 'calm and tranquility'
9	is religious practice	is the flight in the skies of 'one's love for the innate Self within'
10	is bound in births and deaths	is eternal 'new birth' in the spiritual realm
11	is mental 'attention'	the focus is in the innermost 'consciousness'
12	is a 'path' of religious pursuit	is the spiritual destination
13	is an external mental act	is an inward 'amazing play'
14	there is sorrow and happiness	there is eternal bliss
15	is 'second-love'	He Himself is present
16	experiences 'states of demoralization'	is in highest spirits all the time
17	religious egotism takes place	the 'I in me does not remain'
18	(breeds) religious fanaticism and hatred	(promotes) 'I get along with everyone'
19	'I have done this, and I will do that'	'I have done nothing, nor can do anything and neither can my body'

The deep **concentration and meditation**' of 'merging consciousness in the Word' of *Gurmat* (Guru orientated teaching) is **distinct from** – the 'yogic postures of mental tranquility'! Yogic postures involve focusing the attention of the mind on some specific point and becoming unconscious of the body.

ਇਸ ਵਿਚ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ' ਦੀ ਅੰਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਦ 'ਜੋਗੀ' ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਖੁਲਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੜ 'ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ' ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧੀ'—ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਰਤੀ ਦਾ 'ਤਜਰਬਾ' ਯਾ 'ਕਿਰਿਆ' ਹੀ ਹੈ।

ਐਸੀ 'ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧੀ' ਨਾਲ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ 'ਜੋਗੀ' ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ 'ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਅਤੇ 'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਸਮਝ ਕੇ, ਇਸ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਲਕਿ, 'ਭਲਾ-ਭਲੇਰਾ' ਬਣ ਕੇ, ਚੇਲੇ-ਬਾਲਿਆਂ ਅਤੇ 'ਠਾਠ-ਬਾਠ' ਵਿਚ 'ਫਸ' ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ ਅਨੋਖੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਖੇਲ' ਤੋਂ

ਅਨਜਾਣ
ਬੇਖਬਰ
ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ
ਵਾਂਝਾ

ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ-ਲਿਵ' ਵਾਲੀ ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ 'ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ' ਦੀ 'ਸਹਜ-ਅਨੰਦੀ-ਸਮਾਧੀ' 'ਹੋਰਵੇਂ' ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਰਮੁਖੀ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਸੁਰਤ', 'ਸਬਦ' ਵਿਚ ਲਿਵਲੀਨ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਲਿਵ-ਲੀਨ' ਹੋਈ 'ਸੁਰਤ' ਉਤੇ, ਜਦ 'ਸਬਦ' ਦੀ 'ਪਾਰਸ-ਕਲਾ' ਵਰਤਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਗੋਬਿੰਦ ਗਜਦਾ' ਹੈ।

"ਆਨੰਦ ਮੂਲੁ ਰਾਮੁ ਸਭੁ ਦੇਖਿਆ, ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗਜਿਆ ॥"
(ਪੰਨਾ—1315)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤ੍ਰਿਗੁਣੀ ਬੁਠੀ ਮਾਇਆ ਦੇ 'ਹਦ-ਬੰਨੇ' ਟੁਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਇਆ ਦੀ 'ਹਸਤੀ' 'ਉਡ-ਪੁਡ' ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ, 'ਸਬਦ', ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ 'ਸਰਬ-ਰਹਿਆ-ਭਰਪੂਰ' ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਹਜ-ਸਮਾਧੀ' ਜਾਂ 'ਸਹਜ-ਧੁਨਿ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਸਬਦ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੀ 'ਸਹਿਜ-ਸਮਾਧੀ' ਵਿਚੋਂ 'ਨਿਕਲਨਾ', ਜਗਿਆਸੂ ਲਈ, 'ਮੌਤ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

"ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾਂ ਤਹ ਤਹ ਤੂ ਹੈ,
ਤੁਝ ਤੋ ਨਿਕਸੀ ਫੂਟਿ ਮਰਾ ॥" (ਪੰਨਾ—25)

In it there isn't any 'love for one's inner Self'. Therefore, when the yogi's posture ends, he is still like any 'ordinary being'. This kind of 'yogic-posture' is just an 'experience' or an 'activity' of mental attention.

Mundane and miraculous or **spiritual powers** are obtained with such 'yogic-posture' and the yogi regarding these as '**spiritual success**' and '**destination**', becomes intoxicated with them. Moreover, **becoming** 'nobler' (or more virtuous than others), he **gets entangled** among his followers and in 'showmanship' or display. Thus, he remains

ignorant
uninformed
indifferent and
deprived

of the extraordinary 'love-play' of the spiritual realm.

But the deep concentration and blissful meditation of the '**love-play**' of the **intuitional** spiritual realm of '**absorbing consciousness into the word**' is different.

Indulging in the **cultivation of the innate 'Word consciousness'**, the '**consciousness**' gradually merges into the '**word**'.

When the '**touchstone-power**' of the '**word**' comes in contact with consciousness, then the '**Lord of the universe thunders**'!

*I see the Lord, the Source of Bliss, everywhere; through the **Word of the Guru's Shabad, the Lord of the Universe is revealed.*** 1315

In this way the '**boundaries**' of '**trigun**' **false materialism break** and like clouds the existence of materialism '**disappears**'. Then the '**Word**' is felt inside and outside, '**permeating everywhere**'. This is said to be '**deep concentration and meditation**' or the '**highest state of spirituality**'. **Coming out of this 'deep concentration and meditation' of 'word-illumination', is for the truth seeker the equivalent to 'death'.**

*Wherever I look, You are there. **Outside of You, I would burst and die.*** 25

ਇਸ ਉਚਮ-ਉਚੀ, ਸੂਚਮ-ਸੂਚੀ, ਅਨੰਦੀ 'ਸਹਜ-ਸਮਾਧਿ' ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ।

“ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਸਦਾ ਲਿਵ ਹਰਿ ਸਿਉ, ਜੀਵਾਂ ਹਰਿ ਜੁਨੁ ਗਾਈ ॥
ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਰਤਾ ਬੈਰਾਗੀ, ਨਿਜ ਘਰਿ ਤਾੜੀ ਲਾਈ ॥”

(ਪੰਨਾ — 1232)

“ਅਨਦਿਨੁ ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਹਰਿ ਲਾਗੀ,
ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਗਹਿਰ ਗੋਭੀਰਾ ॥” (ਪੰਨਾ 574)

“ਦੇਖਿ ਅਚਰਜੁ ਰਹੇ ਬਿਸਮਾਦਿ ॥
ਘਟਿ ਘਟਿ ਸੁਰ ਨਰ ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ॥” (ਪੰਨਾ—416)

“ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਸਖਾ ਮਿਲਾਪ,
ਗਗਨ ਘਟਾ ਘਮੰਡ ਜੁਗਤਿ ਕੇ ਜਾਨੀਐ ॥
ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਕੀਰਤਨ ਗੁਰ ਸਬਦ ਕੇ,
ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਗਰਜਤ ਉਨਮਾਨੀਐ ॥
ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ,
ਦਾਮਨੀ ਚਮਤਕਾਰ ਉਨਮਨ ਮਾਨੀਐ ॥
ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਲਿਵ ਨਿਝਰ ਅਪਾਰ ਧਾਰ,
ਬਰਖਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਜਲ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨੀਐ ॥” (ਕ:ਭਾ:ਗੁ: 128)

ਦੁਨਿਆਵੀ ਨੇਤ੍ਰਹੀਣ ਜੀਵ, ਘੋਰ ‘-ਹਨੇਰ’ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੁਨਿਆਵੀ ਗਿਆਨ ਅਪੂਰਾ, ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਹਨਾਂ ਦੀ ‘ਮਨੋਕਲਪਤ ਦੁਨੀਆਂ’ ‘ਨਜ਼ਰ’ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਨਹਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਅਡਰੀ, ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਅਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ‘ਜੀਵਨ-ਕ੍ਰਿਆ’ ਅਥਵਾ ;—

ਬਿਆਲ
ਸੋਚਨੀ
ਕਰਮ
ਧਰਮ
ਵਰਤਾਰਾ
ਬਿਉਹਾਰ
ਪਰਮਾਰਥ

This high and lofty, pure, blissful deep concentration and **meditation** is mentioned in *Gurbani* as follows: -

*I am absorbed in celestial Samadhi, lovingly attached to the Lord forever. I live by singing the Glorious Praises of the Lord.
Imbued with the Word of the Guru's Shabad, I have become detached from the world. In the profound primal trance, I dwell within the home of my own inner being.* 1232

Night and day, one remains absorbed in the Perfect Poise of Samadhi; meditate on the Name of the Lord, the inaccessible and unfathomable Lord. 574

Beholding the Marvelous Lord, I am wonder-struck and astonished. In each and every heart, of the angels and holy men, He dwells in celestial Samadhi. 416

Just as the rain clouds possess the inherent technique of creating thunder so in the company of the holy, deep spontaneous meditation facilitates the meeting of the friend (Waheguru).

The thunder of the unstruck melody the kirtan of the Guru's Shabad that results in deep spontaneous meditation is acknowledged as the thunder of the unstruck melody.

The deep spontaneous meditation in the company of the holy, is a form of illumination that can be likened to the miracle of lightening in the subtle mind.

Merging consciousness in the word in deep spontaneous meditation can be likened to the continuous, limitless raining of the ambrosial nectarine of treasure KBG 128

The **blind** human beings in this world pass their lives in ‘pitch-darkness’. For this reason, their worldly knowledge can be incomplete, doubtful and **wrong**. Their ‘imagined world’ is different, distinct and incomplete from the visible world of those with ‘sight’. Therefore, their ‘life-activity’ or: -

thought
reasoning
action
religion
behavior (social dealings)
business
religious pursuit (spiritual knowledge)

ਭੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਹੀਨ, 'ਹਨੇਰੀ', ਅੰਦਰਲੀ ਕਾਲੀ-ਬੋਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਕਲਪਤ ਕਿਆਸ ਯਾ 'ਨਿਸਚਿਆ' ਉਤੇ ਹੀ 'ਅਧਾਰਤ' ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਧੂਰੇ ਤੇ ਗ਼ਲਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਜੀਵ', ਦੇਵੀ ਦਿਬ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਅਥਵਾ 'ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ' ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ, ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ 'ਗੋਬੀ' ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ

ਅਣਜਾਣ

ਨਾਵਾਕਫ

ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ

ਅੰਨੇ

ਬੋਲੇ

ਅਗਿਆਨੀ

ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਲਨ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ, ਝੂਠੀ, ਮਾਇਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਰਵਿਰਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ 'ਹਨੇਰੇ' ਵਿਚ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦੇ ਹਾਂ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ, ਇਸ 'ਮਾਨਸਿਕ-ਹਨੇਰ' ਯਾ 'ਮਨ' ਦੀ 'ਅਗਿਆਨਤਾ' ਨੂੰ ਹੀ 'ਅਧਕਾਰ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

“ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧ ਅੰਧੁ ਅੰਧਾਰਾ ॥” (ਪੰਨਾ—116)

“ਅਸੰਤੁ ਅਨਾੜੀ ਕਦੇ ਨ ਬੂਝੈ ॥ ਕਥਨੀ ਕਰੇ ਤੈ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਲੂਝੈ ॥

ਅੰਧ ਅਗਿਆਨੀ ਕਦੇ ਨ ਸੀਝੈ ॥” (ਪੰਨਾ—160)

“ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧੁ ਨ ਬੂਝਈ ਸਿਰ ਉਪਰਿ ਜਮ ਖੜਗੁ ਕਲਖਾ ॥”

(ਪੰਨਾ—1088)

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, 'ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ' ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਸਾਡੀ 'ਦਿਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ' ਨਹੀਂ ਖੁਲਦੀ, ਅਤੇ ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਦੇ 'ਸ਼ਬਦ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਿਕ ਦਿਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਅਸੀਂ ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ 'ਅੰਧੇ' ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ, ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੇ 'ਹਨੇਰ' ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਕਹੈ ਨਾਨਕ ਏਹਿ ਨੇੜੁ ਅੰਧ ਸੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਿਐ ਦਿਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਹੋਈ ।

(ਪੰਨਾ—922)

are also 'dependent' on their **imagined suppositions** or '**beliefs**' of the **unilluminated, dark, stormy, internally dark and deaf world which can be incomplete (deficient) and wrong.**

Exactly in the same way, **men without the Divine supernatural vision or 'intuitional knowledge' are: -**

ignorant

unfamiliar

indifferent

blind

deaf

uninformed

about the 'mysterious' invisible world of Spiritual real as a result of which, their whole life remains **active in the visible, false, materialistic world** and they engage in acts in '**darkness**' of **ignorance** and face the consequences.

This 'mental-darkness' or mind's lack of knowledge is referred to in *Gurbani* as '**ignorance**'.

The ignorant ones are blind - there is only utter darkness for them.116

The unsaintly blockhead shall never understand.

He babbles on and on, but he is infatuated with Maya.

Blind and ignorant, he shall never be reformed.

160

The blind and ignorant do not understand, that the sword of death is hanging over their heads.

1088

In other words, without the 'intuitional knowledge' we do not get Divine insight or knowledge and are **unable to acquire the awareness of 'Word – illumination'** of the spiritual realm. Thus, without **Divine insight** or knowledge, we are **spiritually blind**, and without the **intuitional knowledge** we are passing our lives in the '**darkness**' of materialistic doubt-fallacy.

Says Nanak, these eyes were blind; but meeting the True Guru, they became all-seeing.

922

ਹਰ ਇਕ 'ਜੀਵ' ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸਚਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ

ਪਰਮਾਤਮਾ

ਗੁਰੂ

ਆਤਮਾ

ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਸਬਦ

ਨਾਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ

ਧਰਮ

ਕਰਮ

ਪ੍ਰਮਾਰਥ

ਆਤਮਿਕ ਮੰਜ਼ਿਲ

ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਖਾਸ

ਖਿਆਲ

ਅੰਦਾਜ਼ਾ

ਕਲਪਨਾ

ਕਿਆਸ

ਟੈਹ

ਟੈਕ

ਨਿਸਚਾ

ਸ਼ਰਧਾ

ਭਾਵਨੀ

ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸੇ 'ਕਲਪਨਾ' ਅਥਵਾ 'ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਧਰਮ, ਕਰਮ, ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ 'ਸੰਸਕਾਰ' ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸਾਡੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਨਿਸਚਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭਿੰਨਤਾ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ,

ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਤੁਅੱਸਬ, ਫੈਰ-ਵਿਰੋਧ, ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਲੜਾਈਆਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

With regard to -

The Primal Soul (God)

Guru

spiritual-illumination

word

Naam

Amrit (ambrosial *Nectar*)

religion

actions

religious pursuits

spiritual destinations

every person, according to the influence of his previous births and beliefs, has harbored some special

thoughts

estimates

imagination

supposition

support

belief

faith

desire.

It is according to this 'imagination' or 'faith-orientated desire' that we cultivate religion, actions and spiritual knowledge.

Because of the difference in the influences of our previous births, the difference in our mental and religious thoughts and beliefs is inevitable, as a result of which religious arguments, fanaticism, enmity, hatred and fights and oppressions in the name of religion take place.

ਜੇ ਕਰ ਨੇਤ੍ਰ-ਹੀਣ 'ਅੰਧੇ' ਨੂੰ, ਨਿਗਾਹ ਦੀ 'ਜੋਤ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਪਰਵਿਰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਕਿਰਤਕ ਅਨੋਖੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਤਿਅੰਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ—ਇਹ ਨਵੀਂ ਅਨੋਖੀ ਰੰਗੀਲੀ ਦੁਨੀਆਂ—ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਨੋਕਲਪਤ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ, ਅਤੀ ਵਿਲੱਖਣ, ਰੰਗੀਲੀ, ਅਡਰੀ ਅਤੇ ਓਪਰੀ ਭਾਸ਼ੇਗੀ।

ਸੂਰਜ ਦਾ ਸਰੂਪ—ਉਸ ਦਾ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਹੈ।

'ਸ਼ਬਦ' ਦਾ ਸਰੂਪ ਭੀ—'ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਹੈ।

ਅੰਦਰਲੀ ਅਨੁਭਵੀ 'ਦਿਬ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ' ਖੁਲਣ ਤੇ ਜਦ ਜਗਿਆਸੂ, ਆਤਮ-ਮੰਡਲ ਦਾ ਬਿਸਮਾਦੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਮਈ 'ਜਲਵਾ' ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਤਿਅੰਤ 'ਹੈਰਾਨ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਵਾਹ-ਵਾਹ' ਦੇ ਹਿੰਡੋਲੇ ਚੜ੍ਹਕੇ 'ਬਿਸਮਾਦ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਸ਼ਬਦ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੀ ਸਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ—ਜੀਵ ਦੇ ਆਪ੍ਰ-ਘੜੇ ਹੋਏ ਮਨੋਕਲਪਤ ਖਿਆਲ, ਕਿਆਸ, ਨਿਸਚੇ, ਗਿਆਨ ਆਦਿ ਸਭ ਝੂਠੇ, ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

'ਸ਼ਬਦ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਾਲੀ 'ਦਿਬ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ' ਖੁਲਣ ਤੇ, ਜੀਵ ਉਤੇ ਜੋ 'ਹੈਰਾਨੀ' ਅਤੇ 'ਬਿਸਮਾਦੀ' ਹਾਲਤ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :

'ਰਾਮ ਗੁਰਿ ਮੋਹਿਨਿ ਮੋਹਿ ਮਨੁ ਲਈਆ ॥

ਹਉ ਆਕਲ ਬਿਕਲ ਭਈ ਗੁਰ ਦੇਖੇ,

ਹਉ ਲੋਟ ਪੋਟ ਰੋਇ ਪਈਆ ॥" (ਪੰਨਾ—835)

“ਦਰਸਨ ਦੇਖਤ ਹੀ ਸੁਧ ਕੀ ਨ ਸੁਧ ਰਹੀ

ਬੁਧਿ ਕੀ ਨ ਬੁਧਿ ਰਹੀ ਮਤਿ ਮੈ ਮਤਿ ਹੈ ॥.....

ਅਦਭੁਤ ਪਰਮਦਭੁਤ ਬਿਸਮੇ ਬਿਸਮ,

ਅਸਚਰਜੈ ਅਸਚਰਜ ਅਤਿ ਅਤਿ ਹੈ ॥” (ਕ:ਭ:ਗੁ:—25)

“ਦੇਖਹੁ ਅਚਰਜੁ ਭਇਆ ॥

ਜਿਹ ਠਾਕੁਰ ਕਉ ਸੁਨਤ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧਿ,

ਸੋ ਰਿਦੈ ਗੁਰਿ ਦਇਆ ॥” (ਪੰਨਾ—612)

“ਚਰਨ ਕਮਲ ਭਜ ਕਮਲ ਪ੍ਰਕਾਸ ਭਏ,

ਦਰਸ ਦਰਸ ਸਮਦਰਸੇ ਦਿਖਾਏ ਹੈ ॥

If a blind man acquires the 'illumination' of sight, then he will be very surprised to see this unique, active and physical world – because this new extraordinary colorful world will appear to be very distinct, colorful and alien as compared to his earlier imagined world.

The form of the sun - is (experienced in) its 'illumination'

The form of the 'Shabad' - is (experienced in) its 'intuitional illumination'

When the truth seeker sees the amazing, illumination – like 'shine' of the spiritual world upon the opening of the inner intuitional 'Divine Insight', he becomes extremely surprised and climbing the 'cradle' or 'swing' of 'joyful bliss' he becomes ecstatic'.

In comparison with the true world of 'Shabad' – illumination – man's self-created imagined thoughts, suppositions, beliefs, knowledge etc. all appear to be untrue, false.

Upon the opening of the inner 'Divine Insight', with the 'Illumination of the Shabad', the 'surprising' and 'astonishing' condition experienced by a human is mentioned in Gurbani thus: -

The Lord, the Guru, the Enticer, has enticed my mind.

I am stunned and amazed, gazing upon my Guru; I have entered the realm of wonder and bliss. 835

Upon witnessing the insight (of the Lord's presence) consciousness lost its conscience, the mind lost its discriminatory power, and the intellect lost intelligence...

Its the wonder or the wondrous, awe of the awesome, marvel of the marvelous and more fantastic than the fantastic. KBG 25

Behold, a wondrous miracle has happened!

That Lord and Master, whose wisdom is said to be unfathomable, has been enshrined within my heart, by the Guru. 612

By contemplating on the lotus feet of the Guru, the (Gursikh) gets to see the light of the sun (Divine Knowledge) which blossoms in the lotus of his heart.

(KBG 33 continue with the quotation on the next page)

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਅਨਹਦ ਲਿਵ ਲੀਨ ਭਏ,
ਉਨਮਨ ਮਗਨ ਗਗਨ ਪੁਰ ਛਾਏ ਹੈਂ ॥
ਪੁੰਮ ਰਸ ਬਸ ਹੋਇ ਬਿਸਮ ਬਿਦੇਹ ਭਏ,
ਅਤਿ ਅਸਚਰਜ ਮੈ ਹੋਰਤ ਹਿਰਾਏ ਹੈਂ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖ ਫਲ ਮਹਿਮਾ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧ,
ਅਕਥ ਕਥਾ ਬਿਨੋਦ
ਕਹਿਤ ਨ ਆਏ ਹੈਂ ॥” (ਕ:ਭਾ:ਗੁ:—33)

ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ :—

Everyone has *different understanding and conception about the 'Divine Essence'* i.e. : Wordless 'WORD', based on changing Intellectual knowledge and personal experiences.

But, when the 'Divine Essence' is *intuitively realised and revealed in our consciousness*, by the **Grace of the Lord**, it comes as a *shocking-surprise*, because it is *so different and contradictory to the our established life-long hypothesis and cherished beliefs*. The *effulgence and glory of the Divine Essence of Wordless 'WORD'* is so :—

startling
awe-striking
thrilling
charming
captivating
be-witching
infatuating
intoxicating,

that the soul *transcends* the worldly consciousness, and is *overwhelmed and lost* in the *ecstasy of Divine Bliss and Joy*.

In this *revelation of Divine Enlightenment*, the soul *forgets the materialistic World* and its intellectual theoretical knowledge and philosophies—which it has imbibed and cherished in the *materialistic consciousness*, through the ages.

The consciousness (of the Gursikh) has merged in the Unstruck Word and the evolved mind has disappeared into the sky (to experience its celestial nature.)

Imbued in the relish of love, his body assumes an astral state in which he witnesses and causes others to witness the wondrous sight.

The grandeur state of peace that a Gursikh acquires in this state and the wondrous things that he witnesses are beyond narration. KBG 33

This point is illustrated in English as follows: -

Everyone has *different understanding and conception about the 'Divine Essence' i.e.: Wordless 'WORD'*, based on changing Intellectual knowledge and personal experiences.

But, when the 'Divine Essence' is *intuitively realised and revealed in our consciousness*, by the **Grace of the Lord**, it comes as a *shocking-surprise*, because it is *so different and contradictory to our established life-long hypothesis and cherished beliefs*. The *effulgence and glory of the Divine Essence of Wordless 'WORD'* is so: -

startling
awe-striking
thrilling
charming
captivating
be-witching
infatuating
intoxicating,

that the soul *transcends* the worldly consciousness and is *overwhelmed and lost* in the *ecstasy of Divine Bliss and Joy*.

In this *revelation of Divine Enlightenment*, the soul *forgets the materialistic World* and its intellectual theoretical knowledge and philosophies - which it has imbibed and cherished in the *materialistic consciousness*, through the ages.

On the revelation of 'Divine Essence' the soul is ushered into the 'Divine world' and is 're-born' in the glory of 'wordless WORD'.

ਹਾਂ ਜੀ, ਇਹ 'ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦਾ ਪਰਮ-ਅਦਭੁਤ, ਅਸਚਰਜੋ-ਅਸਚਰਜ
ਆਤਮਿਕ 'ਜਲਵਾ' ਤਾਂ :—

ਸ਼ਬਦ ਉਜਾਰਾ ਹੈ ।
ਨਿਰਾਲੀ ਖੇਲ ਹੈ ।
ਅਨੁਭਵੀ ਖੇਲ ਹੈ ।
'ਹਰਿ ਨਾਵੈ ਨਾਲ ਗਲਾਂ ਹਨ ।'
ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ ।
ਪ੍ਰੀਤ ਡੋਰੀ ਹੈ ।
ਆਤਮਿਕ-ਖਿਚ ਹੈ ।
'ਪ੍ਰਿਮ-ਰਸ' ਹੈ ।
'ਪ੍ਰਿਮ ਪਿਆਲਾ' ਹੈ ।
ਪ੍ਰਿਮ ਸਵੈਪਨਾ ਹੈ ।
'ਪ੍ਰਿਮ ਉਮਾਹੜਾ' ਹੈ ।
'ਸੂਖ ਮਹਲ' ਹੈ ।
'ਉਜਾਰੇ ਦੀਪਾ' ਹੈ ।
'ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ' ਹੈ ।
ਆਤਮਿਕ ਬਿਸਮ ਹੈ ।
ਬਿਸਮਾਦੀ ਬਿਸਮਾਦੀ ਹੈ ।
'ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ' ਹੈ ।
'ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ' ਹੈ ।
'ਅਨਦ-ਬਿਨੰਦੀ' ਹੈ ।
'ਪ੍ਰਿਮ-ਪਦਾਰਥ' ਹੈ ।
'ਬਸਤ ਅਗੋਚਰ' ਹੈ ।
'ਭਗਤ-ਭੰਡਾਰ' ਹੈ ।
'ਅਨਹਦ ਝੁਨਕਾਰ' ਹੈ ।
'ਗੁਪਤ ਨਾਮ ਪਰਗਾਝਾ' ਹੈ ।

On the revelation of 'Divine Essence' the soul is ushered into the 'Divine world' and is 're-born' in the glory of 'wordless WORD'.

Yes indeed! this **supremely-supernatural wonder** of the glorious **spiritual splendor** of the '*Shabad-illumination*' is indeed: -

word-radiance.
a rare play.
an intuitional play.
'conversation with God's Name'.
silent - love.
love - cord.
spiritual - pull.
'love - relish'.
'love - cup'.
love of the inner Self.
'love happiness'.
'palace of comfort and peace'.
'light of radiance'.
'unstruck sound'.
spiritual amazement.
amazing amazement.
'Naam - intoxication'
'supreme bliss'.
'blissful, delightful - play'.
'embodiment of love'.
'incomprehensible commodity'.
'treasure of devotion'.
'unstruck melody vibration'.
'manifestation of the hidden Naam'.

ਨਾਮ ਦੀ 'ਰੁਣਬੁਣ' ਹੈ ।
 'ਨਾਮ ਰਸਾਇਣ' ਹੈ ।
 'ਨਾਮ ਅਮੋਲਾ' ਹੈ ।
 ਪਿਆਰ ਦੀ ਥਰਕੰਬਣੀ ਹੈ ।
 ਆਤਮ-ਹਿੰਡੋਲਾ ਹੈ ।
 ਚੁਪ-ਗਿੜਾਉਂ ਹੈ ।
 ਅਚਰਜ ਸਵਾਦ ਹੈ ।
 ਆਤਮ ਬਰਖਾ ਹੈ ।
 'ਹਰਿ ਕੋ ਅਹਿਲਾਦ' ਹੈ ।
 'ਗਿਆਨ ਕੀ ਆਂਧੀ' ਹੈ ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ।
 'ਅਚਰਜ ਕਿਛੁ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ' ਹੈ ।
 'ਝਿਮ ਝਿਮ ਬਰਸੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰਾ' ਹੈ ।
 'ਪਰਮ-ਅਦਭੁਤ' ਹੈ ।
 'ਪਰਮ ਤੱਤ' ਹੈ ।
 'ਅਸਚਰਜੋ-ਅਸਚਰਜ' ਹੈ ।
 'ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਹੈ ।

'sweet sound' of *Naam*.
 '*Naam's* elixir' of everlasting life.
 'priceless *Naam*'.
 vibration of love.
 spiritual cradle.
 silent rotation.
 wonderful taste.
 spiritual rain.
 'God's happiness'.
 '*wind*storm of knowledge'.
 perfect nectar.
 'indescribable wondrous-ness'.
 'stream of nectar uniformly raining' (within one's self)
 'ultimate supernatural'.
 'supreme essence'.
 'wonder of the wondrous'.
 '*Guru's* Grace'.